

Doc. dr Mališa Radović
Filozofski fakultet, Nikšić

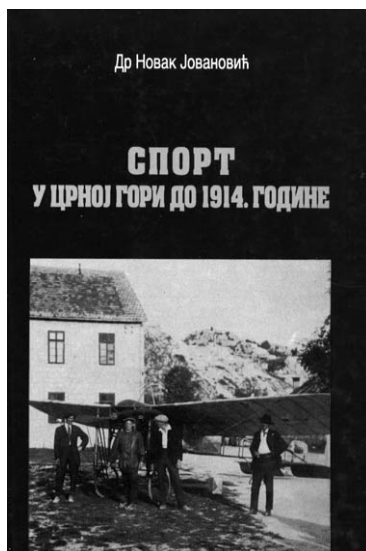
SPORT U CRNOJ GORI DO 1914. GODINE

(Dr Novak Jovanović - Cetinje 1994. godine)

Posebna je čast i zadovoljstvo predstaviti knjigu Dr Novaka Jovanovića, ali isto tako velika obaveza i pozornost, znajući o kakvom se stvaraocu, animatoru i bibliografu radi. Saznanje da punih četrdeset godina angažovanja u društveno - političkim i sportskim organizacijama, radu u prosvjeti, novinarstvu, uredništvu, istoriografiji a posebno istoriji fizičke kulture, upravo je razlog za posebnu pažnju i opreznost kada treba dati odgovor tj. Predstaviti knjigu koja je pred čitaocima.

Na samom početku treba istaći da se Dr Novak Jovanović bavio različitim temama, od svakodnevnih do životnih, ali nepobitna je činjenica da ipak najveći doprinos daje fizičkoj kulturi i sportu kroz svoje mnogobrojne publikacije i radove izložene kroz svoj višedecenijski rad i stvaralaštvo. Uz sva uvažavanja mnogih predalaca i spisatelja u oblasti fizičke kulture, sa pravom se može reći da je Dr Novak Jovanović postavio temelje stručnom i naučnom pristupu Istorije fizičke kulture, prije svega u Crnoj Gori pa i šire. Nije na odmet podsjetiti da je on inicijator i pokretač prvih bibliografija o sportu u Crnoj Gori a i sam je autor više knjiga i radova.

Kada je u pitanju istorijski segment fizičke kulture u Crnoj Gori on se bavi sakupljanjem zapisa raznih hroničara, određenog vremena iz čega na osnovu svojeg bogatog iskustva i znanja stvara štivo za svakog dobronamjernog čitao-

ca. U samom uvodu knjige autor ističe svu složenost i oskudnost materijala o fizičkoj kulturi u Knjaževini, odnosno Kraljevini Crne Gore, tako da se oslanja na podatke nađene u nekim publikacijama, odnosno novinama u određenom periodu, kao i zapisima pojedinih autora i istoriografa tog vremena. Takođe u uvodu ističe veliku ulogu suverena Crne Gore Njegoša, knjaza Danila i kralja Nikole i saradnika na razvoju mnogih vrijednosti od kulturnih, naučnih pa sve do sportskih, čime svoju zemlju uvode u red modernih evropskih država onog vremena. Autor crpi podatke iz raznih zapisa i kazivanja (Nenadovića, Matavulja, Medakovića, Vujačića i drugih) i stvara slikovitu predstavu o raznim istorijskim činjenicama a prije svega o sportu kao zabavi-odnosno takmičenju.

Na osnovu izložene materije može se zaključiti da se sportske aktivnosti toga vremena mogu grupisati u: atletske (trčanja, bacanje kamena s ramena, skok u dalj smjesta i zatrke i nešto ređe skok u vis); rvanje u „koštac“ i „u pojas“; razne igre klisa, plovke, boćanje, potezanje konopa, dizanje tereta, penjanje na jarbol i drugo; konjičke trke, kao i gađanje oružjem na razne načine koje se posebno cijenilo u tom vremenu. Ovo su samo neki oblici takmičenja i zabave dok ćemo kasnije pomenuti ostale vidove sportskih grana prisutnih u Crnoj Gori. Autor posebno ističe da hroničari registruju teške uslove života i stalnu borbu protiv zavojevača i okupatora Crne Gore, te da su ti uslovi zahtijevali veliku spremnost kako u ratovanju tako i u svakodnevnom životu tj. borbi za opstanak. Svuda se ističu pored hrabrosti, neiscrpna brzina, snaga, izdržljivost i pregalaštvo ne samo muškaraca već i žena u tom vremenu.

U raznim zapisima dati su podatci o prvim skijama, krpeljama, prvom avionu na Obilića poljani i njegovom prvom letu u Crnoj Gori, kao i o drugim sportskim aktivnostima do tada nepoznatim na ovim prostorima.

Osnivanjem prvih škola u Crnoj Gori (1834) u plan i program dato je značajno mjesto gimnastici i vojničkom vježbanju. Kao kuriozitet ovog plana i programa jeste i obavezna gimnastika u Djevojačkom institutu, koji je radio na Cetinju od 1869. do 1913. godine.

U Sokolski pokret Crna Gora se uključuje učešćem na svesokolskim sletovima (Zagreb, Prag) ali tek 1906. godine se formira Sokolsko društvo na Cetinju uz pomoć čeških prednjaka (vježbača) koji su sa oduševljenjem dočekani na Cetinju i u znak pažnje nagrađeni kolekcijom crnogorskog trofejnog oružja - što je smatrano najvećom čašću. Sokolski pokret se kasnije razvija i u drugim mjestima, prije svega u Podgorici i Nikšiću kao i u Boki kotorskoj iako je ista bila pod austro - ugarskom vlašću.

Sportovi kao što su fudbal, tenis, golf, streljaštvo, mačevanje, konjički sport, biciklizam, klizanje, koturanje, skijanje, šah i drugi javljaju se krajem XVIII vijeka uglavnom na Cetinju, crnogorskoj prijestonici i diplomatskom predstavništvu svih značajnijih evropskih zemalja, a kasnije se šire i u drugim mjestima Crne Gore.

Na kraju pomenimo da olimpizam kao sportski pokret ima dugu tradiciju u Crnoj Gori, ali što zbog nedostatka materijalnih sredstava kao i raznih drugih formalnih okolnosti crnogorci nijesu učestvovali ne samo na prvim modernim olimpijskim igrama u Atini (1896) nego ni na nekoliko narednih igara koje su se kasnije održavale. Olimpijska ideja bila je svo vrijeme prisutna u Crnoj Gori, ali tek 1993. godine formiran je Crnogorski olimpijski komitet (COK).

U svom zaključku autor ističe da je sport u Crnoj Gori krajem XIX i početkom XX vijeka bio razvijen koliko su dozvoljavale tadašnje prilike (ratne i ekonomske) ali da je išao u korak sa razvijenim svijetom. Na kraju istaknimo da je Dr Novak Jovanović ovom i mnogim drugim knjigama dao efektan, racionalan i naučni osnov Istoriji fizičke kulture na ovim prostorima i stvorio dobru podlogu budućim istraživačima i istoričarima.

(„Pobjedin sport”, 9. decembar 2004. god.)

ПРЕД ПРВИ КОНГРЕС ЦРНОГОРСКЕ СПОРТСКЕ АКАДЕМИЈЕ

Велико ИНТЕРЕСОВАЊЕ

За Први конгрес Црногорске спортске академије и Другу међународну научну конференцију, који се одржавају у Котору влада велико интересовање.

Своје радове пријавили су: проф. др Вангел Симев, проф. др Димитрије Поповски (Скопље), проф. др Бахри Исхка (Тирана), проф. др Мунир Таловић (Сарајево), проф. др Павле Опавски (Будва), проф. др Енвер Међедовић, проф. др Шефкет Крчић (Нови Пазар), проф. др Спасоје Вјелица, проф. др Љиљана Цветковић, проф. др Небојша Максимовић, проф. др Мимчило Савић, проф. др Зоран Милошевић, мр Стеван Савић (Нови Сад), проф. др Ђорђе

Нићин, проф. др Фрања Фратрић проф. др Десимир Пајевић, Проф. др Вељко Алексић (Београд), мр Горан Секељић (Ужице), проф. др Душко Бјелица, мр Предраг Митровић (Подгорица), проф. др Томислав Ракочевић, проф. др Војин Николић, др Кемал Идризовић (Никшић), др Бећир Шаботић (Рожаје).

Из приспјелих наслова види се да су аутори посебно разматрали друштвено-економске односе и методологију и технологију рада у спорту. Наравно, главна тема је „Спорт у 21. вијеку”, а пријављивање кандидата траје до 15. децембра, када ће се објавити Зборник сажетака радова.